

Zuivel met een verhaal

CONO-Kaasmakers is een Noord-Hollandse coöperatie die al meer dan 100 jaar bestaat. Daardoor mag ze in Nederland het predikaat hofleverancier voeren. Deze melkerij legt de klemtoon op het maken van kaasproducten, maar kon dankzij de duurzame manier van ondernemen ook producent worden van Ben&Jerry's-ijs.

— DIRK AUDENAERT, BEROEPSWERKING —

• melkvee •

De CONO-veehouders zijn vooral gevestigd in de provincies Noord-Holland en Overijssel. De Beemster, bekend van de Beemsterkaas en het bekendste kaasmerk van CONO, is een regio ten noorden van Amsterdam. Deze streek is erkend als werelderfgoed en de zilte graslanden die je er vindt, verleenden hun naam aan de bekende kaassoort. De 500 leden van de coöperatie zorgen voor een aanvoer van 315 miljoen l melk (650.000 l per producent). Hiermee produceert men 28 miljoen kg kaas. De rijping van de kaas varieert van 4 weken tot 2 jaar. Elke vrijdag staat hier een smaakproef op het programma. De smaak en de authenticiteit van de eigen kazen moeten zich elke week bewijzen. Naast Beemster, zijn ook SmaaQ, Stompetoren en Oudendijk merken van hun kaasassortiment. De 2

laatste kaassoorten zijn zelfs merken die exclusief in België verkrijgbaar zijn, want maar liefst 30% van de totale kaasproductie komt in ons land terecht.

Acht jaar geleden werd een ledenstop doorgevoerd, waardoor er geen nieuwe leden tot de coöperatie konden toetreden. Het aantal veehouders daalt 2 à 3% per jaar, maar de aangevoerde hoeveelheid blijft nagenoeg constant. Wat de toekomst zal brengen met de afschaffing van het melkquotum in 2015 is voor de directeur van CONO nog niet helemaal duidelijk. Enerzijds wil men de eigen ledenmelkveebedrijven laten groeien, maar als er geen extra vraag is naar melk, dan zal er een grotere hoeveelheid op de spotmarkt afgezet moeten worden. Dit is niet gewenst, waardoor men eerder pleit voor een flexibel quotumsysteem. Hier ziet

men de oplossing alvast in bijkomende afzetmogelijkheden in Duitsland, de Verenigde Staten, België, ...

Blijde koeien, blijde boeren, blijde aarde

Bij CONO-Kaasmakers is het streven naar duurzaamheid een begrip dat de hele keten van koe tot kaas omvat. Klaas Jan van Calker, projectleider van de kaasfabriek uit de Beemster, werkte tot 2007 bij de Animal Science Group in Wageningen en is nu trekker van het Caring Dairyproject bij CONO. Dit project wil de hele keten overtuigen van het belang van maatschappelijk duurzaam ondernemen. Je moet je vandaag proberen positief te onderscheiden. Bovendien is het de toegang tot nieuwe markten, een *license to produce*.

Bij CONO vertaalde men dit in triple B, wat staat voor blijde koeien, blijde boeren, blijde aarde. Bij de koeien wordt dierenwelzijn en dierengezondheid sterk benadrukt. Voor de boeren en de medewerkers is het van belang om – op een aangename manier – een goed inkomen te kunnen verdienen. Voorts is aandacht voor het landschap waarin veehouders en kaasmakerij zich thuis voelen.

Voor de leden zijn er toch wel enkele opvallende gevolgen. Voor groepjes van 8 tot 10 melkveehouders organiseert men tientallen bijeenkomsten op de bedrijven. Hier komen thema's als diergezondheid (uier, klauw, transitie, jongvee), arbeid en bedrijfsconomie aan bod. Je kan ze vergelijken met bedrijfsleidingsgroepen bij ons. Door rond de keukentafel te discussiëren, wordt de betrokkenheid van de melkveehouders ten aanzien van hun coöperatie een stuk groter. De betrokkenheid van de veehouders leidt er ook toe dat weidegang gepromoot wordt. Liefst 96% van de leveraars laten hun koeien in de wei, terwijl dit in Nederland maar gemiddeld 80% is. Voor beweiding wordt sinds 2002 een extra premie uitbetaald van 0,5 euro per 100 l. Dit is niet zomaar een minimaal regeltje, want onder beweiding verstaat men dat de koeien minimaal 5 uur per dag, en dit gedurende 100 dagen, in de weide lopen.

Voor elk bedrijf wordt ook een zogenaamd Koe-Kompas opgesteld. Dit is een instrument om preventief de bedrijfsvoering te kunnen optimaliseren. Een duurzaamheidsster brengt de gegevens inzake dierziekten, huisves-

ting, dierenwelzijn, voeding, water en het melken in beeld ten opzichte van andere bedrijven. Deze duurzaamheidsster werd in het verleden ook op zo'n 20 Vlaamse bedrijven toegepast in het project 'Sterk met melk'. De onderliggende kengetallen zijn voor de veehouder een basis om bij te sturen. Hierbij beveelt men een intensieve opvolging door de veearts aan.

Ben&Jerry's-ijs

Doordat CONO voortdurend aandacht schenkt aan duurzaamheidsprojecten, wakte dat de interesse van de Amerikaanse ijsproducent Ben&Jerry's. Dit ijs, alom gekend door zijn diverse smaken, wordt sinds 2002 gemaakt in de productie-eenheid Hellendoorn. Hier produceert men alle Ben&Jerry's-ijs voor de hele Europese Markt. Daarvoor is in totaal 40 miljoen l melk nodig. Typerend voor dit ijs is het lagere percentage lucht en de duurzaam (fair trade) geproduceerde ingrediënten.

Ook in dit verband blijft men de weg van begeleiding van de veehouders bewandelen met het Cairy Dairyprogramma. Vanuit de melkerij wordt dit echt gesteund. Ze voorzien een vergoeding om hieraan deel te nemen. Door de toenemende vraag startte men ook met de productie van biologische kaas. Momenteel leveren een twaalfstal melkveehouders hiervoor biologische melk.

Ecologische voetafdruk

De zoektocht gaat steeds verder en het milieu wordt steeds belangrijker. Vandaar dat de ecologische voetafdruk van de melkproductie meer aan belang wint. Zo wordt bij de veevoeding gekeken naar het aandeel soja in het rantsoen. Men zoekt, samen met de voederleveranciers, naar de mogelijkheden om de hoeveelheid soja te beperken en gaat op zoek naar duurzame soja. Hierbij investeert men in een project van duurzame sojateelt in India. CONO streeft er ook naar om in het hele bedrijf CO₂-neutraal te produceren. Er lopen al enkele projecten rond groene stroom (zonne-energie, wind) met de bedoeling om alle energie bij de leden af te nemen of om zelf op te wekken. Ook bij de melkophaling worden de mogelijkheden voor energiebesparing onderzocht. De RMO's rijden in totaal 750.000 km per jaar om de melk op te halen, zodat een lagere uitstoot bij de vrachtwagens essentieel is.

Bij CONO-Kaasmakers worden heel wat middelen en moeite geïnvesteerd om de rest van de ketting te overtuigen van duurzaam ondernemerschap. Men motiveert de veehouders om ambassadeurs te zijn van hun coöperatie en de merken Beemster en Ben&Jerry's. De voorbije jaren is dit ook gelukt, want de melkerij behoort steeds tot de best betalende melkerijen van Nederland. ■

FOTO: NAWDHEIJER/FRANK

FOTO: CONO